

SPOSOBY PRZYGOTOWANIA PRACY - piśmiennictwo, przypisy, cytowania.

W pracy należy używać jednego z trzech poniżej przedstawionych sposobów cytowania i wykorzystania piśmiennictwa. Ważne jest, aby wybrany sposób był stosowany konsekwentnie. W pracy powinno się wykorzystywać prace opublikowane w ostatnich 10 latach.

I sposób - system Harvard

Publikacje w spisie piśmiennictwa powinny być podane następująco:

Książki: nazwiska wszystkich autorów wraz z inicjałami imion, rok wydania, tytuł, wydawnictwo, miejsce wydania.

W przypadku rozdziałów w książkach: nazwiska wszystkich autorów wraz z inicjałami imion, rok wydania, tytuł rozdziału, nazwisko i inicjały redaktora naukowego, tytuł książki, wydawnictwo, miejsce wydania, strony od – do.

1. Muszyński H. (1991): Wstęp do metodologii pedagogiki, PWN Warszawa.
2. Schaufelli W.B., Enzmann D., Girault N. (2020): Przegląd metod pomiaru wypalenia zawodowego. (w:) Sęk H. (red.) Wypalenie zawodowe – przyczyny, mechanizmy, zapobieganie. Wyd. Nauk. PWN Warszawa: 57-88.

Źródła:

1. Czapiński J.: Diagnoza społeczna 2003. Warunki i jakość życia Polaków. Komputerowy zbiór danych. (dostęp dn.: 10.06.2007 r.) Dostępny na stronie internetowej: <http://www.diagnoza.com>
2. EU Guidance on Work – related Stress, Komisja Europejska 2000; Strona internetowa Komisji Europejskiej. Dostęp internetowy: <http://pl.osha.europa.eu>, dn. 12.05.2007 r.

Artykuły w czasopismach: nazwiska wszystkich autorów wraz z inicjałami imion, rok wydania, tytuł publikacji, tytuł czasopisma, numer, strony od – do:

1. Andruszkiewicz A. (2005): Poziom poczucia koherencji a typy zachowań związane z pracą w grupie pielęgniarek. Pielęgniarstwo Polskie: 1, 19-21.
2. Arsenault A., Dolan S. L., Van Ameringen M. R., Cooper L. (2011): Stress and mental strain in hospital work. Journal Organizational Behavior: 12, 34-40.
3. Dębska G., Cepuch G. (2004): Porównanie niektórych uwarunkowań zespołu wypalenia zawodowego u nauczycieli i pielęgniarek. Polska Medycyna Rodzinna nr 6, suplement 1, 10-17.

Spis piśmiennictwa umieszczamy na końcu pracy i układamy alfabetycznie wg indeksu nazwisk i numerujemy. Odnośnik do piśmiennictwa zamieszczamy w tekście pracy w nawiasie - umieszczamy tu nazwiska wszystkich autorów oraz rok wydania publikacji (w przypadku, gdy jest więcej niż trzech autorów - nazwisko pierwszego autora i wsp.), np.: (Arsenault i wsp. 2011).

II sposób - system Vancouver

Sposób umieszczenia piśmiennictwa oraz zasady jego cytowania określają zasady tzw. konwencji z Vancouver opracowane przez Międzynarodowy Komitet Redaktorów Periodyków Medycznych (ICMJE International Committee of Medical Journal Editors).

Spis piśmiennictwa umieszczamy na końcu pracy i układamy zgodnie z kolejnością pojawiania się po raz pierwszy w tekście i numerujemy. W tekście pracy numer pozycji ze spisu piśmiennictwa zamieszczamy w nawiasach kwadratowych [xx]. W przypadku powoływania się na autorów pracy cytowanie umieszczamy bezpośrednio po nazwisku autora danej pracy (np.: „wg Aronsona i wsp. [23] badanie to stanowi.....”).

Publikacje w spisie piśmiennictwa powinny być podane następująco:

1. Pui C-H, Behm F. G., Raimondi S. C. et al. : Secondary acute mueloid leukemia in children treated for acute lymphoid leukemia. N Eng J Med, 1989; 321(3): 136-142.

Rozdział w książce:

2. Kowalczyk J. R.: Cytogenetics of secondary leukemias. In: Becher R, Sandberg AA, Schmidt CG (eds.): Chromosomes in Hematology. W. Zuckschwerdt Verlag, Munchen, 1986, 125-145.

Źródła:

3. Martin J. M.: A software for the description of workplaces in the PRS system. <http://www.matforsk.no/ola/fisher.htm> (accessed 29.08.2002).

III sposób - system tradycyjny

System tradycyjny (klasyczny), polega na podawaniu przypisów bibliograficznych. Tekst główny łączy się z przypisami za pomocą odnośników (odsyłaczy). Przypis zawiera podstawowy opis bibliograficzny dokumentów, z których pochodzą cytaty lub informacje. Przypisy zamieszczane są u dołu strony i oddzielone są od tekstu głównego odstępem.

Odsyłacze to znaki w postaci kolejnych liczb, które umieszczamy bezpośrednio po dosłownym cytacie umieszczanym w cudzysłowie, lub przy swobodnym przywoływaniu cudzej myśli na końcu zdanie, jednak przed kończącą go kropką, najczęściej w formie tzw. górnego indeksu. Jest to miniatura liczby wysunięta nieco do góry. W Microsoft Wordzie wstawia się ją automatycznie.

W systemie tradycyjnym, może także mieć miejsce umieszczenie w przypisie cytatu, który nie mieści się w tekście głównym, a jest potrzebny, omówienie poglądów przywołanego autora, których nie można umieścić w tekście zasadniczym, wyliczenie większej liczby opracowań na dany temat, podjęcie polemiki, która w tekście zburzyłaby obiektywny charakter wyводу.

Zasady tworzenia przypisów:

Przypis – to inaczej skrócony opis bibliograficzny, zawierający najważniejsze informacje dotyczące dokumentu: nazwiska autorów wraz z inicjałami imion, tytuł, wydawnictwo, miejsce i rok wydania, strony.

W zależności od dzieła, może pojawić się wydawnictwo, artykuł w czasopiśmie, tytuł rozdziału w dziele zebranym.

Przykład przypisu:

¹ Muszyński H.: Wstęp do metodologii pedagogiki, Warszawa, PWN, 1971:13.

Na końcu przypisu podajemy numer strony, na którą się powołujemy. W sytuacji, gdy powołujemy się na kilka stron, podajemy numer pierwszej i ostatniej strony (s. 11 – 15). Jeżeli strony nie następują po sobie zapisujemy je, oddzielając przecinkami (s. 11, 15, 18).

Jeżeli przypis dotyczy tego samego dzieła, co przypis bezpośrednio go poprzedzający i znajdujący się na tej samej stronie, to zamiast pełnego opisu stosuje się oznaczenia: Tamże, Ibid., Op. cit., Ib., Ibidem., Jw. z podaniem numeru strony/stron.

¹ Muszyński H.: Wstęp do metodologii pedagogiki, Warszawa, PWN, 1971: 13.

² Kowalczyk J. R.: Cytogenetics of secondary leukemias. In: Becher R, Sandberg AA, Schmidt CG (eds.) Chromosomes in Hematology. W. Zuckschwerdt Verlag, Munchen, 1986, 125-145.

³ Muszyński, op. cit.

Jeżeli przypis dotyczy tego samego miejsca dzieła, na tej samej stronie, co przypis bezpośrednio go poprzedzający to używa się skrótów: Tamże, Ibidem.

¹ Muszyński H.: Wstęp do metodologii pedagogiki, Warszawa, PWN, 1971: 13.

² Ibidem.

Jeżeli przypis dotyczy dzieła, wcześniej wzmiankowanego, lecz nie bezpośrednio przed to zamiast pełnego opisu można podać jedynie imię, nazwisko autora i początek tytułu z wielokropkiem:

¹ Muszyński H.: Wstęp do metodologii .....

Można też zastosować oznaczenie jw.

¹ Muszyński H.: Jw., s.39.

Jeżeli powołujemy się w jednym przypisie (lub w następujących po sobie przypisach) kolejno na kilka dzieł tego samego autora, to nazwę autora można zastąpić oznaczeniem idem lub skrótem id.

¹ Muszyński H.: Wstęp do metodologii pedagogiki, Warszawa, PWN, 1971, s.75.

² id., Metodologia badań naukowych, wyd. 2, Warszawa 1987, s. 88.

W całej publikacji używa się jednolicie skrótów albo polskich (Tamże, Jw., Dz. cyt.), albo łacińskich (Op. cit., Ibid., Ibidem, Idem, Id.) i zawsze tych samych!

Tamże = ibid.; ibidem

Dz. cyt. = op. cit.

Tenże = id.; idem

Cytowanie za kimś:

Przykład cytowania za kimś: Billingham i wsp. 2023 za Nowakowski i wsp. 2020.